

*Виступ Кондратенка Олександра
Миколайовича, методиста Комунального
закладу «Харківська обласна станція юних
туристів» Харківської обласної ради на
педагогічній раді 28.12.2017*

**ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАЛЬНО-
ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ В ГУРТКАХ КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА СТАНЦІЯ ЮНИХ ТУРИСТІВ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

Виховання дітей і молоді, формування системи цінностей та духовних пріоритетів, що повинні бути покладені як в основу життя кожної людини, так і суспільства в цілому є першочерговим завданням позашкільних навчальних закладів.

Зона справ спільно з дорослими – це золотий запас дитини, його потенціал на найближче майбутнє – покладене в основу навчально-виховного процесу туристських гуртків. Є всі підстави для ствердження, що саме позашкільна освіта спроможна частково компенсувати недоліки у вихованні та розвитку дитини сім'єю та школою.

Виховання дітей та молоді в сучасному суспільстві реалізується в умовах економічного та політичного реформування, яке суттєво змінило соціокультурне життя підростаючого покоління. Реформування визвало соціальне розшарування суспільства, зниження життєвого рівня більшості населення, руйнування морально-етичних норм і традицій, інші негативні наслідки. Росте дитяча безпритульність, а поряд з нею і злочинність, наркоманія, інші крайні форми соціальної поведінки. Високий рівень соціальної патології в дитячому та молодіжному середовищі є сильним дестабілізуючим фактором довгострокової дії, який загрожує соціальній безпеці.

В цих умовах зростає роль системи позашкільної освіти дітей, зокрема, роль туристських гуртків. Активні форми туристсько-красназавчої діяльності створюють принципово нові відносини вихователя і вихованця. В основі цих відносин лежить принцип соціальної рівності, рівноправної участі у вихованні. Це специфіка туризму: сумісне проживання педагога з вихованцями певного «відрізку життя», коли значну роль грають не тільки професійні, а перед усім особисті якості педагога, які впливають на власну самооцінку підлітка.

Керівник туристського гуртка в поході опиняється в умовах, які зараз називають «педагогікою співпраці». Керівництво походом передбачає обов'язкову участь в ньому, тобто соціальну рівність з іншими учасниками. Керівник групи так само як і підлітки несе рюкзак, спить у палатці, збирає дрова, готує їжу і т.д. Це сприяє подоланню у педагога та дитини звичних стереотипів «вихователь-вихованець». Створюються реальні можливості для демократизації відносин між педагогом і підлітком.

В умовах туристського походу більше можливостей своєчасно діагностувати відхилення в розвитку особистості дитини. Багатоденна туристська подорож дозволяє розробити і легше здійснити необхідну для кожного конкретного випадку корекцію поведінки і розвитку.

Важливою перевагою активних форм туристської діяльності є подолання розриву між знаннями про норми поведінки і практичним їх застосуванням в умовах спільного перебування в певних екстремальних умовах. Тільки можливість на практиці дотримуватись морально-етичних норм є необхідним, дійовим, найбільш важливим елементом виховання.

Туристський похід дозволяє кожного учасника поставити в унікальні, з точки зору виховання, умови. Ця унікальність полягає в першу чергу в тому, що багато абстрактних правил гуртожитку набувають дуже конкретну, жорстко обумовлену реальність.

Важливе значення для морального виховання має праця, суспільно-корисна робота під час підготовки, проведення та підведення підсумків походу. Трудова діяльність школярів у туризмі займає ведуче положення, тому що в поході – повне самообслуговування. Запакувати та розпакувати рюкзак, поставити намети, зібрати дрова, приготувати їжу, вимити посуд особистий та груповий – це щодня необхідно робити кожному учаснику походу. А є ще й інші доручення – ведення щоденника, фенологічні спостереження, облік продуктів і т.п. В свою чергу, формування відповідальності в малому сприяє формуванню відповідальності в інших більш складних ситуаціях.

Природа прикрашає життя людини, створює нічим не замінні умови для здорового життя. Тому охорона природи є важливим державним завданням, справою всього народу, а екологічне виховання – одним з важливіших завдань кожного туристського гуртка.

Туристська діяльність – це могутній засіб оздоровлення і фізичного розвитку школярів. При сучасній загазованості великих міст і селищ, високому рівні шуму та інших травмуючи факторів, а також значного часу знаходження підлітків у закритих приміщеннях навіть одноденний похід є важливим засобом оздоровлення і профілактики захворювань. Вихідний день, проведений у природі розриває насичений учбовий тиждень, знімає психічне напруження. Дні на свіжому повітрі дають дітям заряд бадьорості і енергії, дозволяють активно, з творчим піднесенням і гарним настроєм працювати в школі.

Важливим фактором збереження і укріплення здоров'я у туристському поході є сам рух. Доктор медичних наук Б.Н.Нікітін пише: «Ходьба доступна за своїм фізіологічним навантаженням майже всім людям. Якщо пройти рівним спокійним кроком, то покращується кровообіг, вентилюються легені, а кров і тканини насичуються киснем. І, нарешті, нервова система заспокоюється завдяки деякій рівномірності і монотонності імпульсів, які ідуть від м'язів ніг до мозку. Рух перед усім розторможує клітини великих півкуль; крім того, рух підсилює циркуляцію повітря, примушує серце працювати інтенсивніше, а це прискорює біг крові та лімфи судинами, що в свою чергу покращує живлення м'язів, внутрішніх органів і головного мозку. Мабуть тому медики називають м'язи «профілактичним серцем».

Лікарі вважають, що здоров'я учнів у динаміці від першого до одинадцятого класів часто виявляється динамікою нездоров'я. Гіподинамія, викликане нею ожиріння, сколіози, близорукість, алергія, розлади нервової системи по типу неврозів – явища, характерні для сучасних школярів. Останнім часом все частіше потрапляють у школу алкоголь, тютюн, наркотики.

Дані про покращення здоров'я учнів, що займаються туризмом, містяться в дослідженнях А.Г.Нагорного та А.М.Майорова. Обидва автори констатували покращення самопочуття дітей, збільшення об'єму грудної клітини, зменшення частоти дихання, збільшення станової сили. Матеріали лікарсько-педагогічного обстеження показали, що піші багатоденні походи при дотриманні норм і навантажень здійснюють позитивний вплив на стан юнаків і дівчат і сприяють їхній фізичній підготовці. При заняттях туризмом зменшується шкода для здоров'я, породжена учбовим перевантаженням. Туристська діяльність не тільки оздоровлює людину, а також покращує його фізичні дані, виробляє такі важливі якості як витривалість, сила, спритність, гнучкість, швидкість.

Кожні канікули учні подорожують. Походи протягом кількох років вже стали традиційними. Кожна подорож неповторна, бо проходить не тільки в різних куточках нашої країни, а ще й дає можливість дітям ознайомитись з різними видами туризму та туристської діяльності.

Осінь - це пішохідний похід по Харківській області. Діти пройшли чимало різних маршрутів.

Зимові канікули присвячуються зовсім іншому виду діяльності. Діти проводять їх у Закарпатті

Весняні канікули – це міжсезоння. Тому восени присвячується ще одному цікавому заняттю – скелелазінню.

Останні місяці навчального року – квітень і травень – відведені для тренування та змагань із техніки водного туризму.

Літо відведене в основному для водних подорожей. Річки Сіверський Дінець, Оскол, Ворскла, Орель – це звичні маршрути наших байдарочників. Під час походів вивчаються та відвідуються історичні та пам'ятні місця - Святогірський монастир, Музей Полтавської битви, Петриківський музей народного розпису.

Гуртківці, які досягли певної майстерності з техніки водного туризму та пройшли кілька водних походів, мають змогу проявити себе на більш складних маршрутах річок Карелії. Нами було проведено два походи II категорії складності по р.Воньга – звіт про цей похід зайняв IV місце на всеукраїнському конкурсі звітів про водні туристські походи у 2007 році, а звіт про похід II категорії складності по р.Кереть посів I місце в обласному конкурсі звітів про водні походи у 2009 році та I місце у всеукраїнському конкурсі в м. Києві.

Кожен похід закінчується обов'язковим обговоренням, де учасники можуть розповісти про свої враження від маршруту, оцінити його переваги і недоліки, висловити свої зауваження кожному учаснику походу, включаючи керівника. Те, що це робиться не під «гарячу руку» на маршруті, а після повернення додому, розважливо та помірковано, має більш глибоке виховне

значення, бо бесіди на «розборі польотів» проходять після того, як емоції відійшли на другий план, а залишилось розуміння проблем, які виникають в поході. Дітям важливо і те, що вони можуть почути аналіз своїх дій і поведінки у поході не від дорослих, або керівників походу, а від своїх однолітків.

Спілкування з дітьми потребує постійного самовдосконалення. Тому керівник гуртка повинен постійно підтримувати на належному рівні свою професійну майстерність.

Підсумовуючи освітнє та виховне значення юнацького туризму хочу завершити словами письменника К.Паустовського: «Якщо хочете бути справжніми синами своєї країни, людьми мужності і гуманності, праці і боротьби, людьми, які створюють духовні цінності, - будьте вірними музі далеких мандрів і подорожей у міру своїх сил і свого вільного часу, тому що кожна подорож – це проникнення у сферу значного і прекрасного».

**СЕМІНАР-ПРАКТИКУМ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ,
ОРГАНІЗАТОРІВ ТУРИСТСЬКОЇ РОБОТИ ЗІ ШКОЛЯРАМИ
ПІВНІЧНО-СХІДНОГО РЕГІОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Дата та місце проведення: м. Чугуїв

23 листопада 2016 року

Укладач: Кондратенко О.М., методист

КЗ «Харківська обласна станція юних туристів»

КОНКУРС

туристсько-краєзнавчої тематики

Питання, №	Варіанти відповідей		
	1	2	3
1. Через який відрізок часу у поході робиться технічний привал?	3 хв.	10 хв.	25 хв.
2. Для знаходження у лісі контрольного пункту (КП) з лісової стежки орієнтувальник взяв азимут 260 градусів і пробіг гущавиною 100 метрів. Який азимут треба взяти, щоб повернутись від «взятого» КП у висхідну точку на стежці?	70 градусів	80 градусів.	90 градусів.
3. Що робити, якщо стався забій (ушиб)?	Накласти на тільки що забите місце давлячу пов'язку, холодний компрес або пузир зі снігом (льодом)	Накласти на тільки що забите місце давлячу пов'язку, дуже теплий або гарячий компрес чи грілку	Розтерти забите місце і зробити йодову сіточку
4. На скільки може виступати вантаж велосипедиста за габарити велосипеда по довжині і ширині?	На 0,25 м по ширині і на 0,5 м по довжині	На 0,5 м по ширині і на 0,5 м по довжині	На 0,25 м по ширині і на 0,25 м по довжині
5. Як попадає на шию людини іксодовий	Чіпляється своїми двома передніми	Стрибає з нависаючих над людиною гілок	Чіпляється всіма вісьмома лапками за шию людини з

(енцефалітний) кліщ?	лапками за ноги людини , а потім повзе тілом людини уверх		найближчих гілок
6. Голови яких тварин зображувались у різні часи на гербах Харкова?	Змії	Орла	Коня і змії
7. Яким чином адміністрація загальноосвітніх навчальних закладів здійснює випуск туристських груп у спортивні походи?	За дозволом РВО	За дозволом ГУОН	Самостійно
8. Перша долікарська допомога при травмі «вивих суглобу»	Гарячий компрес	Холодний компрес	Масаж суглобу
9. Якими вузлами скріплюються мотузки одного діаметру?	Прямий	Швейцарський провідник	Схоплюючий
10. Якими вузлами скріплюються мотузки різного діаметру?	Удавка	Брахмана	Брамшкотовий
11. На якій відстані від дерев, пеньків, коренів, наметів можна розкладати багаття?	1-2 м	3-4 м	5-6 м
12. Який мінімальний строк подачі маршрутних документів до МКК?	1 день	10 днів	14 днів
13. Яка максимальна протяжність перерви допускається між окремими ділянками походу?	1 день	3 дні	5 днів
14. Яка з основних вимог пред'являється до туристського біваку?	Наявність питної води	Безпека	Наявність дров
15. Яка рослина вважається основною у вінку української дівчини і одночасно символом незалежності українців?	Барвінок	Калина	Деревій(тисячо-листник)

16. Яка мінімальна кількість дитячої спортивної туристської групи, включаючи керівників?	14 осіб	6 осіб	8 осіб
17. Який мінімальний вік учасників одноденного походу?	7 років	8 років	10 років
18. Визначити вірний спосіб тримання жердини під час переправи вбхід.	Вище за течією	Нижче за течією	довільно
19. За допомогою компасу визначають	Географічний азимут	Магнітний азимут	Широту місця знаходження
20. По якій стороні шосе може рухатись організована піша група дітей?	Назустріч транспорту	У напрямку руху транспорту	Посередині шосе
21. Яка частина туристської групи має право брати участь у поході на дві категорії вище?	Не має право	Одна четверта частина	Одна третина
22. У яких походах учасники обов'язково повинні вміти плавати?	У всіх походах	Тільки у категорійних походах	Тільки у водних походах
23. Яка річка вважалась донедавна найчистішою на території Харківщини?	Оріль	Мжа	Мерло
24. На території якого району області було здійснено «мирний» ядерний вибух з метою погасити струмінь газу?	Валківського	Первомайського	Красноградського

Прізвище, імя, по батькові _____ район, місто _____																									
№ питання	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Варіанти відповіді																									
Бали штрафу																									
Результат, місце _____																									

*Виступ Кондратенка Олександра
Миколайовича, методиста Комунального
закладу «Харківська обласна станція юних
туристів» Харківської обласної ради на
педагогічній раді (2016 рік)*

ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗАСОБАМИ ТУРИСТСЬКО- КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ

Проблема національно-патріотичного виховання є надзвичайно важливою для кожної держави, яка хоче бути вільною, демократичною і розвиненою. Для нашої ж неньки - України, яка не раз була зрошена кров'ю безіменних героїв, обпалена загравами спустошливих набігів жорстоких чужинців, залишаючись для них ласим шматком, ця проблема завжди була першочерговою. Особливої гостроти вона набула у 1991 році, коли Україна нарешті виборола свою незалежність. Її актуальність посилюється тим фактором, що справжня історія України довгий час замовчувалась, а окремі історичні факти перекручувались і подавались у тій редакції, яка була вигідна тогочасній владі. Тому на сьогодні перед нами стоїть завдання – виховання духовно багаті особистості, громадянина і патріота рідної землі.

Національно-патріотичне виховання має здійснюватися на всіх етапах навчання дітей та молоді, забезпечувати всебічний розвиток, гармонійність і цілісність особистості, розвиток її здібностей та обдарувань, збагачення на цій основі інтелектуального потенціалу народу, його духовності й культури, виховання громадянина, здатного до самостійного мислення, суспільного вибору і діяльності, спрямованої на процвітання України.

Нині можна констатувати, що за роки незалежності в Україні створено передумови для оновлення змісту й технологій патріотичного виховання, формування гуманістичних цінностей та громадянської позиції підростаючого покоління. У центрі патріотичного виховного процесу постала особистість дитини як найвища цінність. Успішно здійснюються загальноукраїнські заходи, акції, спрямовані на активізацію патріотичної, моральної позиції дітей та учнівської молоді. Широко вживані форми та методи виховання спираються на народні традиції, кращі надбання національної та світової педагогіки і психології.

Коли вдумливо поставитися до патріотичного виховання, то батьки багато що встигнуть ще до школи. Задовольняючи дитячу допитливість, вони розкажуть малюкові про рідну місцевість, про її минуле, про людей, які вклали часточку себе в її розвиток. Справжнього патріота треба виховувати. Позиція батьків у житті, їхня власна громадянська активність — перша умова такого виховання.

Краєзнавству в наш час належить провідна роль у формуванні духовності молодого покоління. З нього починається вітчизнознавство. Краєзнавство в поєднанні з туризмом має великі виховні можливості: поглиблює знання про рідний край, сприяє фізичному розвитку дитини, розширює коло її спілкування.

Однією з найрозвинутіших організаційних форм є шкільне краєзнавство. Суть шкільного краєзнавства полягає у всебічному вивченні учнями свого

краю в навчально-виховних цілях за різними джерелами та, головним чином, шляхом безпосереднього спостереження. Великий вплив краєзнавства на учнів визначається тим, що вони самі досліджують свою місцевість, ставлячи перед собою, якщо можливо, суспільно-корисну мету.

У туристській діяльності, походах, реалізується вимоги суспільства, родини до виховання учнів, їхнього всебічного розвитку, ведення здорового способу життя шляхом раціональної організації вільного часу дітей. Туристська діяльність виконує комплексну позакласну і позашкільну виховну роботу, сприяє формуванню соціально активного, духовно і фізично здорового покоління. Учні, що займаються туризмом, швидше набувають соціальної зрілості, одержують духовне і фізичне загартування, активно готуються до трудової діяльності. Через шкільні туристичні об'єднання, клуби, гуртки, секції пішохідного, водного, гірського, велосипедного і т. п. туризму школярі опановують багато видів діяльності. Зміст туристської діяльності учнів полягає в формуванні суспільної спрямованості особистості школярів, її соціальної активності, наслідком якої є усвідомлене відношення учнів до навчання, праці, суспільній роботі. Тому туристська діяльність характеризується, насамперед, свідомим і творчим виконанням учнями добровільно узятих на себе обов'язків і суспільно корисною роботою в походах, подорожах і експедиціях.

Важливою формою патріотичного виховання є екскурсії. Екскурсії мають великі дидактичні переваги над класними заняттями й відзначаються високою педагогічною ефективністю. На екскурсіях діти мають справу з такими об'єктами, явищами і процесами, які наочно можна показати тільки в природі. Екскурсії є джерелом нової інформації, нових вражень і відчуттів. У практичній діяльності екскурсія розглядається як захід одного із напрямків виховання - патріотичного, трудового, естетичного, а також як частина процесу формування всебічно розвиненої особистості. Екскурсії в природу й на виробництво мають велике значення для виховання в учнів почуття патріотизму: тут у всій повноті розкриваються чарівність та різноманіття рідної України. Отже, екскурсія є важливою формою ідеологічної роботи серед шкільної молоді.

Музей при закладах освіти – це справжній національний оберег, осередок духовності, який є не тільки місцем накопичення і збереження пам'яток історії і культури, а й засобом їх популяризації. Музей покликаний відновити ланцюг історичної пам'яті, зв'язок поколінь, формувати національний світогляд і патріотичну позицію наших нащадків.

Висновки.

Таким чином ми бачимо, що туристсько-краєзнавча робота є одним з ефективних засобів патріотичного виховання учнівської молоді. Вона дає можливість виявити основні інтереси дітей, пробуджувати їх спостережливість, сприяти розвитку дослідницьких здібностей дітей, знайомить їх з історією, культурою, звичаями і традиціями українського народу її природними багатствами та створює умови для вільного розвитку особистості, яка своєю діяльністю буде любити і вірно служити Батьківщині.

**Тести перевірки знань
слухачів постійно діючої школи підготовки інструкторів
дитячо-юнацького туризму**

Укладач: Кондратенко Олександр
Миколайович, методист Комунального
закладу «Харківська обласна станція
юних туристів»

Питання і його номер	Варіанти відповідей	Відмітка щодо вірності варіанту відповіді
1.З якого віку можна присвоювати звання «Інструктор дитячо-юнацького туризму»?	1.З 16 років	
	2.З 18 років	
	3.З 20 років	
2.У заліковому навчально-тренувальному поході якої категорії(ступеню) складності має взяти участь майбутній інструктор дитячо-юнацького туризму?	1. 3 ст. скл.	
	2. 1 кат.скл.	
	3. 2 кат. скл.	
3.Досвід керівництва туристським походом якої категорії(ступеню) складності повинен мати майбутній інструктор дитячо-юнацького туризму?	1. 3 ст. скл.	
	2. Не нижче 1 кат.скл.	
	3. Не нижче 2 ст.скл.	
4.Звання “Інструктор дитячо-юнацького туризму” присвоюють атестаційні комісії, що створюються при:	1.Осередках,організаціях Федерації спортивного туризму України	
	2.Навчальних закладах освіти	
	3.Осередках, організаціях Федерації спортивного туризму України,навчальних закладах освіти, а також клубах, колективах фізичної культури підприємств, установ і організацій тощо.	
5.Хто має право скласти залік на звання “Інструктор дитячо-юнацького туризму” екстерном за відповідною програмою навчання?	1. Особи, які мають вищу педагогічну освіту і досвід керівництва трьох років (у т.ч. – походами не менше досвід керівництва походом I категорії складності).	
	2. Особи, які мають вищу	

	педагогічну освіту і досвід керівництва походами не менше трьох років (у т.ч. – досвід керівництва походом не нижче 3 ступеня складності).	
	3. Особи, які мають вищу освіту і досвід керівництва походами не менше трьох років (у т.ч. – досвід керівництва походом, походом I категорії складності).	
6. За участь у походах яких видів туризму присвоюються розряди та звання?	1. Пішохідного, лижного, гірського, водного, велосипедного, автмото-туризму, спелеотуризму.	
	2. Пішохідного, лижного, гірського, водного, велосипедного.	
	3. Пішохідного, лижного, гірського, водного, велосипедного, спелеотуризму.	
7. Від чого залежить категорія складності походу?	1. Сукупності локальних і просторових перешкод, автономності і новизни, протяжності і тривалості маршруту	
	2. Сукупності локальних і просторових перешкод, протяжності і тривалості маршруту	
	3. Протяжності і тривалості маршруту	
8. Учасники категорійних походів по всіх видах туризму повинні вміти:	1. Плавати	
	2. Знати прийоми рятування потоплюючих	
	3. Плавати і знати прийоми рятування потоплюючих	
9. У походах по маршруту II категорії складності:	1. Всі учасники повинні мати досвід участі у поході по маршруту I категорії складності	
	2. Одну третину учасників групи можуть складати туристи з досвідом участі в поході вихідного дня, багатоденних некатегорійних походах	
	3. Всі учасники повинні мати досвід участі у поході по маршруту багатоденних некатегорійних походах	
10. Чи можна в лижний похід по	1. Можна третину складу групи.	

маршруту III категорії складності взяти туристів з досвідом участі у лижному поході I категорії складності?	2. Не можна	
	3. Можна, якщо у них є досвід походів III категорії складності у пішому поході.	
11. Турист вперше пройшов водний маршрут I категорії складності. Через 20 днів він бажає пройти водний маршрут більш вищої категорії. Чи можна включати його до групи, що йде маршрут III категорії складності?	1. Не можна	
	2. Можна	
	3. Можна при наявності довідки про перший похід (I категорії).	
12. Чи можна проводити лижний похід II категорії складності з групою, половину якої складають учасники гірських походів з досвідом проходження маршруту III категорії?	1. Не можна	
	2. Можна.	
	3. Можна лише за умови, що керівник має досвід керівництва лижного походу по маршруту V категорії.	
13. Чи може директор загальноосвітньої школи сам приймати рішення про проведення походу його підлеглими (педагогами і учнями)?	1. Може	
	2. Не може	
	3. Може лише при наявності письмового дозволу вищестоящих органів освіти (відділу, управління, департаменту)	
14. Яка організація дає рекомендації щодо можливості проведення походу?	1. Заклад освіти, що проводить похід	
	2. Маршрутно-кваліфікаційна комісія, що має відповідні повноваження	
	3. Контрольно-рятувальна служба	
15. Група учнів школи планує пройти місцевий похід по маршруту I ступеня складності. Чи потрібні для наказу щодо походу директора школи попередні рекомендації МКК?	1. Потрібні	
	2. Не потрібні	
	3. Директор сам вирішує, потрібні чи не потрібні.	
16. Дайте визначення терміну Категорія (ступінь) складності туристського спортивного походу.	1. Категорія (ступінь) складності туристського спортивного походу – це класифікаційна характеристика спортивної складності туристського походу, що залежить від довжини маршруту та тривалості походу, які встановлюються Правилами.	
	2. Категорія (ступінь) складності туристського спортивного походу – це класифікаційна характеристика спортивної складності туристського	

	походу, що залежить від технічної складності перешкод, яка встановлюється Правилами.	
	3. Категорія (ступінь) складності туристського спортивного походу – це класифікаційна характеристика спортивної складності туристського походу, що залежить від технічної складності перешкод, довжини маршруту та тривалості походу, які встановлюються Правилами.	
17. Дайте визначення терміну Клас дистанції змагань з виду спортивного туризму	1. Клас дистанції змагань з виду спортивного туризму – комплексна характеристика складності дистанції змагань з виду спортивного туризму, що залежить від кількості, категорії труднощі та різноманітності перешкод на дистанції, кількості учасників заходу.	
	2. Клас дистанції змагань з виду спортивного туризму – комплексна характеристика складності дистанції змагань з виду спортивного туризму, що залежить від кількості, категорії труднощі та різноманітності перешкод на дистанції, погодних умов.	
	3. Клас дистанції змагань з виду спортивного туризму – комплексна характеристика складності дистанції змагань з виду спортивного туризму, що залежить від кількості, категорії труднощі та різноманітності перешкод на дистанції.	
18. Дайте визначення терміну Контрольний час на змаганнях з виду спортивного туризму.	1. Контрольний час на змаганнях з виду спортивного туризму - це максимальний час для виконання завдання, проходження етапу, дистанції, маршруту, визначений суддівською колегією змагань, перевищення якого призводить до нарахування штрафу на виступ команди, зв'язки, учасника на відповідному етапі, дистанції,	

	маршруті.	
	2. Контрольний час на змаганнях з виду спортивного туризму - це мінімальний час для виконання завдання, проходження етапу, дистанції, маршруту, визначений суддівською колегією змагань, перевищення якого призводить до незарахування результату виступу команди, зв'язки, учасника на відповідному етапі, дистанції, маршруті.	
	3. Контрольний час на змаганнях з виду спортивного туризму - це максимальний час для виконання завдання, проходження етапу, дистанції, маршруту, визначений суддівською колегією змагань, перевищення якого призводить до незарахування результату виступу команди, зв'язки, учасника на відповідному етапі, дистанції, маршруті.	
19. Дайте визначення терміну Оптимальний час на змаганнях з виду спортивного туризму.	1.Оптимальний час на змаганнях з виду спортивного туризму - це розрахункова величина часу на змаганнях, достатня для подолання дистанції (етапу, відрізка дистанції) кваліфікованою командою, що встановлюється, при необхідності, суддівською колегією змагань і за перевищення якого на команду накладається штраф відповідно до Правил.	
	2.Оптимальний час на змаганнях з виду спортивного туризму - це розрахункова величина часу на змаганнях, достатня для подолання дистанції (етапу, відрізка дистанції) кваліфікованою командою, що встановлюється, при необхідності, суддівською колегією змагань і перевищення якого призводить до незарахування результату виступу	

	команди, зв'язки, учасника на відповідному етапі, дистанції, маршруті.	
	3. Оптимальний час на змаганнях з виду спортивного туризму - це розрахункова величина часу на змаганнях достатня для подолання дистанції (етапу, відрізка дистанції) найслабкішою командою змагань, що встановлюється, при необхідності, суддівською колегією змагань і за перевищення якого на команду накладається штраф відповідно до Правил.	
20. Які умови визначає Положення про змагання зі спортивного туризму?	1. Положення про змагання зі спортивного туризму визначає умови, терміни та порядок проведення офіційного змагання, категорію спортсменів, що беруть у них участь, їх стать і вік, кількісний склад команд, інших учасників, фінансове, заходи безпеки, порядок і термін подачі заявок, умови прийому та забезпечення учасників, у тому числі суддів, порядок нагородження переможців та призерів змагань, порядок подачі протестів і їх розгляду та інші умови, які забезпечують проведення заходу.	
	2. Положення про змагання зі спортивного туризму визначає умови, терміни та порядок проведення офіційного змагання, категорію спортсменів, що беруть у них участь, їх стать і вік, кількісний склад команд, інших учасників, фінансове, медико-санітарне забезпечення, заходи безпеки, порядок і термін подачі заявок, умови прийому та забезпечення учасників, у тому числі суддів, порядок нагородження переможців та призерів змагань,	

	<p>порядок подачі протестів і їх розгляду та інші умови, які забезпечують проведення заходу.</p> <p>3. Положення про змагання зі спортивного туризму визначає умови, терміни та порядок проведення офіційного змагання, фінансове, медико-санітарне забезпечення, заходи безпеки, порядок і термін подачі заявок, умови прийому та забезпечення учасників, у тому числі суддів, порядок нагородження переможців та призерів змагань, порядок подачі протестів і їх розгляду та інші умови, які забезпечують проведення заходу.</p>	
<p>21. Дати визначення терміну Ранг змагань на окремій дистанції</p>	<p>1. Ранг змагань на окремій дистанції - це характеристика дистанції змагань з виду спортивного туризму у балах, що визначається кваліфікацією команд (учасників), які посіли перші шість місць у даних змаганнях і розраховується згідно з Правилами.</p>	
	<p>2. Ранг змагань на окремій дистанції - це характеристика дистанції змагань з виду спортивного туризму у балах, що визначається кількістю команд (учасників), що беруть участь у даних змаганнях.</p>	
	<p>3. Ранг змагань на окремій дистанції - це характеристика дистанції змагань з виду спортивного туризму у балах, що визначається кваліфікацією команд (учасників), які посіли перші десять місць у даних змаганнях і розраховується згідно з Правилами.</p>	
<p>22. Дати визначення терміну Ранг змагань</p>	<p>1. Ранг змагань - це рівень спортивного заходу, що проводиться в Україні або за її межами, що визначається відповідно до вимог Положення про Єдину спортивну класифікацію України.</p>	

	2. Ранг змагань – це рівень спортивного заходу, що проводиться в Україні або за її межами, що визначається відповідно до вимог Положення дані змагання.	
	3. Ранг змагань – це рівень спортивного заходу, що проводиться в Україні або за її межами, що визначається відповідно до вимог Правил проведення змагань зі спортивного туризму.	
23. Дати визначення терміну Спеціальні завдання змагань з виду спортивного туризму	1. Спеціальні завдання змагань з виду спортивного туризму - це завдання, що полягають у перевірці загальнотуристських навичок та прийомів.	
	2. Спеціальні завдання змагань з виду спортивного туризму - це завдання, що полягають у перевірці знань учасниками змагань Правил проведення змагань.	
	3. Спеціальні завдання змагань з виду спортивного туризму - це завдання, що полягають у перевірці умінь учасників змагань вірно орієнтуватись за топографічними картами.	
24. Як називається подія, яка виникла під час змагань на дистанції, причиною якої не є самі учасники, але вона суттєво впливає на кінцевий результат виступу команди (учасника).	1. Технічний інцидент	
	2. Спортивний інцидент	
	3. Тактичний інцидент	
25. Дати визначення терміну Туристський спортивний похід	1. Туристський спортивний похід – подорож, що здійснюється туристами зі спортивною метою з використанням активних форм пересування або з використанням транспорту на окремих ділянках маршруту за заздалегідь розробленим маршрутом та обраним видом спортивного туризму або комбінованим маршрутом з елементами декількох видів	

	спортивного туризму із дотриманням вимог Правил змагань туристських спортивних походів.	
	2. Туристський спортивний похід – подорож, що здійснюється туристами зі спортивною або комерційною метою з використанням активних форм пересування за заздальгідь розробленим маршрутом та обраним видом спортивного туризму або комбінованим маршрутом з елементами декількох видів спортивного туризму із дотриманням вимог Правил змагань туристських спортивних походів.	
	3. Туристський спортивний похід – подорож, що здійснюється туристами зі спортивною метою з використанням активних форм пересування за заздальгідь розробленим маршрутом та обраним видом спортивного туризму або комбінованим маршрутом з елементами декількох видів спортивного туризму із дотриманням вимог Правил змагань туристських спортивних походів.	
26. Чи можливе проведення Чемпіонату області серед юнаків двічі(тричі) на рік?	1. Неможливе	
	2.Можливе	
	3.Можливе при наявності достатнього фінансування	
27. Чи може Академія фізичної культури призначити Головного суддю на всеукраїнські змагання зі спортивного туризму, що проходять у Харкові?	1. Може	
	2. Не може, головного суддю всеукраїнських змагань може призначити лише Федерація спортивного туризму України.	
	3. Може з дозволу департаменту у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації	
28. Хто приймає рішення про подальше проведення або відміну змагань, якщо виникла загроза безпеці учасників?	1. Рішення про подальше проведення і залік результатів або відміну змагань приймає головна суддівська колегія спільно з організацією, що	

	проводить змагання.	
	2. Рішення про подальше проведення і залік результатів або відміну змагань приймає організація, що проводить і фінансує змагання.	
	3. Рішення про подальше проведення і залік результатів або відміну змагань приймає виключно Головний суддя змагань.	
29. Вказати терміни затвердження і повідомлення учасникам змагань спортивних результатів змагань.	1. Спортивні результати змагань затверджуються головною суддівською колегією і повідомляються учасникам змагань під час закриття.	
	2. Спортивні результати змагань затверджуються головною суддівською колегією і повідомляються учасникам змагань до їх закриття.	
	3. Спортивні результати змагань затверджуються головною суддівською колегією до закриття, а повідомляються учасникам змагань можуть і після закриття.	
30. За який період часу направляються Положення про міжнародні, всеукраїнські та обласні змагання організаціям, що беруть участь у них?	1. Не пізніше, ніж за 3 місяці до початку міжнародних та всеукраїнських змагань, а обласних – за 1 місяць.	
	2. Не пізніше, ніж за 3 місяці до початку всіх змагань незалежно від рівня і рангу	
	3. Не пізніше, ніж за 1 місяць до початку всіх змагань незалежно від рівня і рангу	